

ЕСТЕТИЧЕСКИ ИДЕАЛИ, ХУДОЖЕСТВЕНИ ТЕХНИКИ И ПОХВАТИ В МОДНАТА ИЛЮСТРАЦИЯ В НАЧАЛОТО НА XX ВЕК

РЕЗЮМЕ:

Настоящата статия разглежда развитието на модната илюстрация в относително краткия отрязък от време обхващащ времевия диапазон 1915-1930 г. Обект на изследване са естетическите критерии характерни за началото на двадесети век оказали въздействие върху дизайна на модните рисунки. Анализирани са художествените техники и похвати използвани при реализацията на модните илюстрации в специализираните периодични издания за мода. Коментирани са графичното оформление на кориците сп. „Vogue” публикувани след приключване на Първата световна война. Констатиран са разнородните графични техники и художествени похвати, с които си служат най-популярните илюстратори от първата половина на двадесети век.

ВЪВЕДЕНИЕ:

В началото на XX век в съветовен мащаб се реализират революционни технически и научни открития. В Европа настъпва нова ера на електрофицирани улици, по които се движат първите автомобили. Домовете са озвучени от мелодичните мелодии на първото радио, а в салоните звучат смелите ритми на джаза. Това е времето на стремглаво развитие на периодичния печат и книгоразпространението. Техническият прогрес подпомага формирането на нови идеи и течения във всички жанрове на изкуството, музиката, литературата и архитектурата. Реализира се бурен икономически и културен разтеж. Париж се превръща в световна културна столица, която привлича редица артисти, музиканти и художници от цял свят, които се стичат в града, наемат ателиета и взимат активно участие в социалния и културния живот. Творците се вдъхновяват от атмосферата на града, обменят идеи и създават неповторими произведения, които запленяват със своите самобитни колорит и композиция. Обособява се така наречената „Парижка школа“, в която фигурират художниците пребиваващи в града, чиято техника на работа не се отнася към конкретен стил или течение. Всеки автор представя по уникален начин своето виждане за изобразяване на формата и света. За относително кратък период от време се формират множество креативни идеи, генерират се поредица нови идеи, реализират се новаторски решения в областта на живописата, скулптурата и приложните изкуства.

Бумът на индустриализацията дава възможност за реализация на много жени, които се насочват към сферата на услугите, а голяма част от младите момичета намират работа в леката промишленост. Голям е броят на желаещите да работят в текстилните фабрики и печатниците. През първата половина на двадесети век в околностите на Париж се откриват фабрики за тампонен печат „pochoir“, където се реализира оцветяване на изображенията чрез нанасяне на цвета посредством шаблони. Новата печатна техника в комбинация с възможностите на литографията придават на

печатните издания цветност непозната до този момент. Оформянето на цветните приложения на модните издания дава възможност за изява на редица автори.

Възможностите на „pochoir” във взаимодействие с бурно развиващите се художествени стилове оказват мощно въздействие върху дизайна на периодичните издания, които започват да се издават по целия свят. Цветните илюстрации дават възможност на читателите да се насладят на изключително прецизни изображения. През първата половина на века тиражът на модните списания се увеличава многократно и придобива масов характер.

ИЗЛОЖЕНИЕ

През първата декада на двадесети век се развиват няколко течения в изобразителното изкуство, които са продиктувани от желанието на младите дизайнери да разчупят установените естетически стереотипи. Младите автори налагат съвсем нови закони на динамика и да наложат своите виждания за естетика и красота. Редица автори се обявяват срещу установените догми по отношение на построението на композицията и изобразяването на фигурите наложени от академичната школа. Фовизмът е най-краткото художествено течение в изкуството, което достига своята кулминация през първата декада на века. Смелото нарушаване на картинното пространство, ярките цветове, експресивното полагане на маските и липсата на плавни преливания на границите между светлините и сенките са характерните отличителни черти на произведенията от този период. Принципите на построение на обемите и отношението към цвета на фовистите стават добра предпоставка за формирането на кубизма и експресионизма. По същото време динамично се развиват и други художествени стилове като немският експресионизъм и футуризмът както и орфизмът. Появата на редица самостоятелно протичащи художествени стилове, предизвикват бурни обществени реакции отразени в печатните издания. Напредъкът в печатарската индустрия във Франция и разработването на техниката за тампонния печат „pochoir” благоприятства развитието на плаката и модната илюстрация. Стилистиката на японската гравюра е на особена почит и се превръща в основен лайтмотив при дизайна на постери, графики, илюстрации и други. Въз основа на възникналата тенденция се формира ар нуво, течение превърнало се в най-мощното явление в изкуството успяло да обхване всички сфери на дизайна.

Избухването на Първата световна война през 1914 г. създава сериозна политическа обстановка, която прекъсва културният живот в Европа и нанася сериозни икономически поражения на участниците в конфликта. Редица младежи са мобилизирани, мирните граждани бягат от районите на военните действия, голяма част от интелигенцията търси спасение зад граница. Тежката атмосфера на войната провокира художниците да представят разкривеното лице на войната. Те започват да работят в по-проглушена цветна тоналност като черният цвят става основен градивен елемент в палитрата. Градацията на формите става по-опростена. Като цяло графичният изказ е по-добре организиран, което в последствие дава названието на зародилото се ново художествено течение: модернизъм.

В началото на двадесетте години във Франция се формира ново течение в изкуството Ар деко. В превод от френски „art déco“ означава „декоративно изкуство“, което се превръща във водещо течение, развило се в периода до 1940 г. Ар декослед което набира голям брой сподвижници и се разпространява в световен мащаб. Стилът се разпростира във всички жанрове като най-силно въздействие оказва върху произведенията на архитектурата, живописата и модата. Новата декоративна стилистика повлиява значително върху разнообразните форми на приложните изкуства.

В областта на модната илюстрация арт деко дава силно влияние в периода 1920-30 г. когато живеят и работят едни от най-добрите модни илюстратори на века. Кориците на списанията „Vogue“, „Delienator“, „Gazette du Bon Ton“ и много други са предмет на интерес от страна на колекционерите и се оценяват на хиляди долари. Модните журналы от този период са изключително любопитно четиво като представляват една херметически затворена капсула на времето, която ни дава възможност да надникнем в живота на младите парижани в периода след войната. Ярките корици са изпъстрени с фантастични декоративни изображения, които са прекрасно стилизирани.

Helen Dryden е автор останал в историята на модната илюстрация като художник от световна величина. В зората на своята творческа кариера нейният талант е бил многократно отхвърлян, но след промяна в ръководството на сп. „Vogue“, талантливата дизайнерка илюстрира кориците на изданието в период от три десетилетия. В кориците на авторката от 1919 г. първата година на мир се усеща подчертано декоративният стил характерен за ар деко, който създава впечатление за триумф на цвета и празник на живота. (Ил.1)

През 1919 г. над оформлението на кориците на списанието работи илюстратора George Plank, невероятен майстор на модната илюстрация. Неговите детайлни илюстрации ни потапят в света на японската графика пречупена през авторската призма на художника. Ярките цветове на равните цветни фонове ни позволяват да се насладим на ювелирният рисунък на талантливият художник. Внимателното вглеждане в изработката на дрехите и по-специално разботката на гънките на материите ни дават възможност да придобием впечатление за пълнотата на обема, която е противопоставена на плоските равни стойности на заобикалящата среда. Умелото градиране на плановете създава впечатление за дълбочина и пространство, които допринасят за успешното позициониране на фигурите в заобикалящата ги обстановка. (Ил.2)

Оформлението на първата страница на „Vogue“ за януарския брой на списанието от 1919 г. ни предоставя рядката възможност да се насладим на една много внушителна сцена, в която силният зимен вятър е развял ефирно дрехата и косите на красива млада дама. Елегантността на рисунъка е запазената марка на Georges Lepape's. Художникът успешно пресъздава цялостното внушение за зима, което е постигнато чрез употребата на студени цветове в комбинация с леки нюанси на ултрамарин. Яркия топъл оранжев цвят на шапката на дамата е сполучлив цветен акцент в композицията. Лаконично представените голи клони, равномерно разпределени в задния план на илюстрацията допълнително допринасят за постигане на студена зимна атмосфера. Топлата охра положена в кората на дърветата успешно контрастира със

студеният оттенък на сивото зимно небе. Подчертано декоративният подход при изграждането на отделните обектите свидетелства за подчертан афинитет на художника към графиката. Схематичното представяне на десена на връхната дреха дава ясна представа за отражението на новоформирания стил ар деко, който определено може да бъде ясно дефиниран и модните рисунки на редица други автори. (Ил.3)

В периода 1920-1930 г. в Париж живее и работи знаменитият илюстратор Eduardo Benito, които е автор на някои от най-впечатляващите корици на списанията "Vogue" и "Vanity fair". Самобитният му стил на работа е повлиян от актуалните течения протичащи в началото на века: кубизъм и конструктивизъм, но работите му са изведени в уникална за времето си стилистика. Илюстрациите на художника от втората декада на двадесети век се отличават със целенасочена стилизация на формата, която е изведена до подчертано конфигуриран геометричен стил изцяло подчинен на законите на ар деко. (Ил. 4)

ЗАКЛЮЧЕНИЕ:

Първата половина на двадесети век е един изключително интригуващ период в историята на изкуството характерен с възникването на редица стилове и течения. В областта на модната илюстрация в определения отрязък от време работят много изтъкнати автори, които пресъздават графичния облик на дрехата като отразяват актуалните модни тенденции. Произведенията на едни от най-гениалните дизайнери от света на модата са достигнали до нас под формата на цветни корици и приложения към списания като ни дават възможност да се вдъхновим от богатия колорит и стилизация характерни за епохата на джаза.

ИЗПОЛЗВАНА ЛИТЕРАТУРА:

Фартинг, С., (2015), Изкуството цялата история, второ издание, Книгомания, 354-400
Packer, W. (1980), The art of Vogue covers, 2nd edition. The condé Nast Publications Limited, 66-206
Calahan, A., Zachary C. (2015), The golden age of illustration in Paris, Thames and Hudson, 6-17
Robinson, J, Calvey G. (2015), The fine art of fashion illustration, Frances Lincoln Limited, 175-251

ЕЛЕКТРОННИ РЕСУРСИ:

https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%90%D1%80_%D0%B4%D0%B5%D0%BA%D0%BE, прочетен 20.02.2018 г.
https://bg.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D1%8A%D1%80%D0%B2%D0%B0_%D1%81%D0%B2%D0%B5%D1%82%D0%BE%D0%B2%D0%BD%D0%B0_%D0%B2%D0%BE%D0%B9%D0%BD%D0%B0, прочетен 20.02.2018 г.
<http://www.e-acadjournal.org/bg/article-17-4-2.html>, <http://www.e-acadjournal.org/bg/article-17-4-2.html>, прочетен 20.02.2018 г.